

За книгами Л. І. Брежнєва

Нещодавно в науковій бібліотеці ОДУ проведено читанку конференцію «Про подвиг, про доблесть, про славу» за книгами товариша Л. І. Брежнєва «Мала земля» та «Відродження».

Зі вступним словом виступив директор бібліотеки П. М. Бондаренко. Він ска-

Підсумки конкурсу

Рада кафедр суспільних наук під головуванням ректора університету професора В. В. Сердюка обговорила питання «Про підсумки участі Одеського університету у VII Всеосоюзному конкурсі студентських робіт із суспільних наук».

Кафедри суспільних наук провели значну роботу по підготовці до конкурсу. На всіх факультетах працюють гуртки з історії КПРС, філософії, політології і наукового комунізму. Найбільш плідно працюють гуртки, якими керують доценти Я. М. Штернштейн, А. П. Іванов, В. П. Захаров.

Учасники гуртків підготували і представили для участі в конкурсі 81 роботу. За підсумками республікансько-

3.000 випускників...

Виповнилося 10 років з дня виходу Постанови ЦК КПРС «Про попілення роботи народних університетів». Ця Постанова дала можливість широко розгорнути діяльність народних університетів, значно підвищити їх роль, збільшивши кількість і чіткіше визначити їх місце в загальній системі освіти.

Сьогодні про роботу народного університету правових знань при юридичному факультеті ОДУ розповідає його ректор, доцент І. П. Удалих:

До нового побачення, школо!

Група студентів 5 курсу хімічного факультету, які спеціалізуються на кафедрі органічної хімії, проходила недавно педагогічну практику в школі № 9. Протягом двох місяців нам треба було дати 14 залікових уроків, кожен з яких оцінювався авторитетною комісією. Але найсуворішими суддями стали учні. З хlop'ятами у нас склалися хороші відношення. На кінець практики ми вирішили провести для них тиждень хімії під назвою «Хімія на службі людини».

Тиждень включав заходи для різних вікових категорій учнів. Для молодших класів

зазначено, що цінність книжок Л. І. Брежнєва в тому, що в них йдеться про стиль партійного керівництва, про виховну роль партії під час війни і мирного будівництва.

На конференції виступили доценти І. Г. Батюк і П. Г. Чухрій. Поділилися своїми спогадами воїни-малоземельці М. М. Воронкін і М. М. Воронцов. Виступали також студенти історичного факультету І. Ліщенко та С. Никиточук.

В науковій бібліотеці проведено також диспут за книгою В. М. Орлова «Гамаюн», присвяченою творчості О. Блока. Диспут вів викладач кафедри російської літератури С. П. Ільзов.

В обговоренні книги взяли участь доцент Н. М. Раковська, співробітники бібліотеки Е. В. Пилипчук, А. Є. Железнova, читачі бібліотеки.

Е. САВЕЛЬЄВА,
зав. відділом
наукової бібліотеки.

го туру 43 з них відзначенні дипломами. Це 22 роботи з історії КПРС, 10 — з наукового комунізму, 7 — з політології і 4 — з філософії. Постановою колегії МВССО і ЦК ЛКСМ України за наукове керівництво студентськими роботами доцент Я. М. Штернштейн і старший викладач Г. В. Устинова нагороджені грамотами.

Дипломами нагороджені студенти В. Дячев, В. Дорошенко (фізичний факультет); С. Артеменко, П. Губа, Т. Клинтух і В. Кухарчик (історичний факультет); Л. Матвіюк (мехмат); Г. Терзі (хімічний факультет). Вони писали роботи з історії КПРС.

Рада кафедр суспільних наук університету прийняла відповідне рішення про посилення роботи по масовому залученню студентів до роботи в наукових студентах гуртках.

Н. ЯКУПОВ,
завідувач кафедрою
історії КПРС, професор.

За ці 10 років університет правових знань розширив кількість факультетів. Тепер у нас є факультети товарицьких судів, добровільних народних дружин, господарчого і трудового права, народних засідателів. Зросла і кількість слухачів — тепер їх 500. Поліпшилася учебова робота. За навчальним планом всіх факультетів читаються не лише лекції, але й проводяться практичні та семінарські заняття.

Наш народний університет працює 18 років. За цей час його закінчило понад 3.000 осіб.

було показано цікаві досліди, проведено бесіди на тему «Хімія проти релігії». Для 5—7 класів було відкрито лекторій «Хімія і море» та організовано екскурсію на вітамінний завод. З восьмим класом проведено вечір на тему «Періодична система. Закон і його автор». Учасники вечора подорожували по величному «будинку», жителями якого є хімічні елементи.

Багато було ще проведено заходів. Та ось практика підйшла до кінця. Ми прощаємося з учнями, які запам'ятаються нам тому, що вони були в нас першими. Ми розлучаємося зі школою і говоримо: «До зустрічі 1 вересня 1979 року».

О. НЕПОМНЯЩА,
С. ДЗЮБА,
Т. ГОРЄЛКІНА,
студентки 5 курсу
хімічного факультету.

ПРОЛЕТАРИ ВСІХ КРАЇН, єДНАЙТЕСЯ!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО Прапора Державного Університету імені І. І. Мечникова.

РІК ВІДАННЯ 44-й № 37 (1331). 8 ГРУДНЯ 1978 р. Виходить щоп'ятниці. Ціна 2 коп.

Для блага радянського народу

• МАТЕРІАЛИ ЛІСТОПАДОВОГО ПЛЕНУМУ ЦК КПРС І СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР — В ЦЕНТРІ УВАГИ КОЛЕКТИВУ УНІВЕРСИТЕТУ.

ВІДПОВІМО ВІДМІННИМ НАВЧАННЯМ

Ми, студенти, з великою цікавістю звернулися до матеріалів Десятої сесії Верховної Ради СРСР десятого скликання, на якій, окрім інших, зокрема обговорювалися питання про Державний план економічного і соціального розвитку СРСР на 1979 рік і про Державний бюджет СРСР на 1979 рік. Аналізуємо і обговорюємо доповіді товаришів Н. К. Байбакова і

В. Ф. Гарбузова. Вони привертують увагу тим, що в них йдеться про розвиток нашої країни в найближчому майбутньому. А майбутнє це залежить і від нас, молодих. Плані партії будуть підтвердженні нашим відмінним навчанням. За це ми ручаємося.

В. ТУЗ,
студентка істфаку.

СПАСИБІ, ПАРТІ!

Листопадовий Пленум Центрального Комітету КПРС — в центрі уваги студентського

колективу. Ми вивчаємо матеріали промови Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР товариша Л. І. Брежнєва. Як добре, що головною турботою партії є турбота про підвищення добробуту народу. Ми це розуміємо і підтримуємо. Матеріали Пленуму ще будуть вивчатися в кожній групі, на кожному курсі. Вони надихають нас на активну участь в загальнодержавних справах, надихають на відмінне навчання і широку громадську діяльність.

С. КУЖКО,
студент філологічного
факультету.

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ КОМСОМОЛЬЦІВ

ІЗ ЗБОРІВ КОМСОМОЛЬСЬКОГО АКТИВУ УНІВЕРСИТЕТУ

Відбулися збори комсомольського активу університету, які розглянули питання «Про підсумки роботи XVIII з'їзду ВЛКСМ та завдання комсомольської організації Одеського університету по виконанню рішень з'їзду».

З доповідю на зборах виступив секретар комітету комсомолу університету Ю. Немченко.

Нинішній рік, сказав доповідач, знамений для радянської молоді. Незабутньою, визначальною подією став XVIII з'їзд ВЛКСМ, який з новою силою продемонстрував тісну згуртованість комсомольців, всіх юнаків і дівчат країни навколо рідної Комуністичної партії.

Привітання ЦК КПРС з'їздові, промова на честь Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР Л. І. Брежнєва знайшли загальне схвалення і гарячу підтримку всієї молоді, стали для кожної комсомольської організації бойовою програмою у справі подальшого вдосконалення комуністичного виховання молоді.

Могутній заряд енергії в боротьбі за виконання історичних рішень ХХV з'їзду КПРС, завдань, які поставлені у привітанні ЦК КПРС XVIII з'їзду ВЛКСМ, в рішеннях з'їзду Ленінського комсомолу, дають нам книгу Л. І. Брежнєва «Мала земля», «Відродження» і «Ціліна».

Комсомольська організація університету бере активну участь у виконанні партійних накреслень. Головним завданням у цьому є боротьба за високі і якісні знання. Сьогодні в університеті навчається 10 Ленінських та іменних стипендіатів, понад 500 відмінників навчання, 3752 студенти займаються науковою роботою, 452 з них працюють над розробкою держбюджетних та господарських тем. Студенти універ-

ситету за 1977/78 навчальний рік прочитали понад 2500 лекцій на різноманітні теми для учнів, студентів, робітників промислових підприємств Одеси та колгоспників Одещини. Студентський будівельний загін університету минулого літа освоїв більше 1 млн. 900 тис. куб. метрів бетону. 150 робіт було представлено на обласний тур VII конкурсу студентських наукових робіт з суспільних наук, історії ВЛКСМ і міжнародного молодіжного руху. 60 з них пройшли на республіканський тур. Переможцями Ленінського огляду-конкурсу академічних груп, присвяченого 60-річчю Ленінського комсомолу, стали перша група з курсу юридичного факультету і група оптимального управління III курсу механіко-математичного факультету. Комсомольська організація мехмату стала переможцем естафети ударних комсомольських справ на честь 60-річчя Ленінського комсомолу.

Головна і першочергова справа студента на протязі п'яти років у вузі — успішне навчання. Можна сказати, що більшість студентів справляються з цим завданням. Про це свідчить той факт, що коли в зимову сесію 1977/78 навчального року успішність по університету становила 93,7 проц., то в літню сесію вона склала 95 проц. Та ми не повинні цим задовільнятися. Нас не повинні залишати в спохі от 5 проц. невстигаючих. При загальному зростанні успішності у нас знизилася її якість, тобто зменшилася кількість студентів, які навчаються на «відмінно» й «добре» та «відмінно». Одна з головних причин — слабка трудова дисципліна студентів. Багато пропусків без поважних причин. Комсомольські організації у першу чергу мають займатися питаннями навчання та дисциплін навчан-

ня. Слабо ще працює УВК. Вона в основному констатує факти та збирає інформацію про успішність та відвідування лекцій студентами. У подоланні цих та інших недоліків у навчальній роботі — першочергове завдання комсомольських організацій університету. Ми повинні створити атмосферу непримиримості до недбалості студентів.

Чільне місце в діяльності комсомолу посідає ідейно-виховна робота. Головним тут є творче оволодіння ідеїним багатством нашої партії, глибоке вивчення суспільних дисциплін.

Дійовим фактором формування наукового світогляду, активної життєвої позиції молодих людей є лекційна пропаганда. У нас на кожному факультеті діють лекторські групи. Однак недостатньо читається лекцій на природних факультетах. Кожен комсомольський активіст повинен вміти добре вести політичну пропаганду, пояснювати і забезпечувати втілення в життя рішень партії.

На закінчення доповіді секретаря комітету комсомолу сказав, що комсомольці університету докладуть усіх зусиль, щоб з чистю виконати почесні завдання.

В обговоренні доповіді студента V курсу філологічного факультету Г. Довбуш, студента IV курсу філологічного факультету Р. Г. Демченко, студента IV курсу мехмату О. Синюкова, художній керівник студклубу Е. Каменецький, завідувач кафедрою фізичного відновлення Л. В. Маліков, голова інтерради Л. В. Дрепіна, студента IV курсу істфаку І. Ліщенко та студента V курсу біофаку О. Штокало.

В роботі зборів комсомольського активу взяли участь і виступили ректор університету професор В. В. Сердюк та секретар парткому доцент Л. Х. Калустян.

18 січня 1654 року до козаків, міщан і селян, які зібралися на раду у місті Переяславі, звернувся Богдан Хмельницький. Він змалював обстановку, що склалася на Україні після шести років визвольної війни проти панської Польщі, наголосив на зміненнях кровних зв'язків українського народу з російським, роз'яснив, що «для того нині зібрали раду, щоб обрати государя якого ви хочете». Відповідь народу була однотайною: «Волимо під царя східного, православного», тобто до складу Російської держави. «Хай так буде!» — заключив гетьман. Таким рішенням Переяславської ради про воз'єднання з Росією було юридично закріплено наявні вже тоді економічні, політичні та культурні зв'язки двох братніх народів.

Це сталося 325 років тому. Але, як зазначив товариш Л. І. Брежнєв у книзі «Ціліна», «справжнє значення історичних подій, великих політичних рішень виявляється, як правило, далеко не відразу, по гарячих слідах, а лише пізніше, коли можна зіставити наміри з одержаними результатами, оціні-

СВЯТОВІ НАЗУСТРІЧ

ти фактичний вплив цих подій і рішень на ті чи інші сторони життя». Правильність цього методологічного висновку у головній мірі підтвердило саме життя. Ось уже 325 років два братні народи живуть разом, вони сьогодні в єдності з усіма народами нашої країни йдуть до спільної мети — побудови комунізму.

Український народ надає великого значення даному ювілею. Не випадково Центральний Комітет Компартії України прийняв постанову «Про організаційно-політичні заходи по підготовці і святкуванню 325-річчя воз'єднання України з Росією». Рядки цієї постанови одразу ж взяли на озброєння викладачі кафедри історії України нашого університету. Завідуючий кафедрою доцент Віктор Петрович Ващенко розповідає:

— На засіданні кафедри ми обговорили і затвердили план заходів, спрямованих на виконання цієї важливої постанови. Іх умовно можна поділити на дві групи.

Перші будуть виконуватись протягом усього навчального року, а другі безпосередньо під час відзначення цієї дати, протягом грудня — січня. Викладачі історії України в лекціях і на семінарах, у всіх формах учбової і методичної роботи глибоко і всебічно показують історичне значення воз'єднання України з Росією в долі українського і російського, всіх народів нашої країни. У грудні й січні будуть прочитані численні лекції в Центральному лекторії, в підшефних районах, на підприємствах, у колгоспах і військових частинах про 325-річчя воз'єднання України з Росією. Буде проведено два Дні науки, а також науково-теоретичні конференції, присвячені цій знаменій події. Зі студентами в групах і гуртожитках пройдуть бесіди про торжество ленінської національної політики дружби народів СРСР. Та всіх заходів навіть не перевідчите. Хочеться ще відзначити те, що в цей час в роботі наукових гуртків з історії СРСР та історії УРСР

підвищився інтерес студентів до вивчення історії України у її зв'язках з історією російського народу, інших народів СРСР. Багато хто обрав для дослідження питання саме цієї тематики. І в своїх пошуках і висновках деякі студенти досягли вже досить вагомих успіхів. Це, скажімо, п'ятикурсниця Валентина Туз, третьокурсники Віктор Харитоненко та Валентина Кумпан.

— Тема моєї наукової роботи, — сказала Валентина Туз — «Інтернаціоналізм радянських Конституцій». Я намагаюсь вирішити цю тему, зокрема, ось у якому ключі: кожна з прийнятих свого часу радянських Конституцій зіграла велику роль у житті народів всієї країни, в тім числі в житті українського народу. Привабила мене ця тема свою широтою, масштабністю. Важливо для мене у виборі її є те, що ми ось уже другий рік живемо під світлом нової радянської Конституції.

А мое дослідження пов'язане з тими місцями, звідки я родом — продовжує Віктор Харитоненко. — Назва роботи — «Інтернаціональна співдружність представників братніх народів у розвитку радгоспу «Бессарабський» Тарутинського району Одескої області в період завершення будівництва розвинутого соціалістичного суспільства». Фактами операю я досить конкретними і пишу про людей різних національностей (болгарів, росіян, українців, молдаванів), серед яких я виріс і котрі звеличили себе невтомною працею на благо рідної Батьківщини, Союзу РСР, на полях радгоспу «Бессарабський». Робота цікава, дуже захоплює мене.

Не тільки мої співбесідники, а й багато інших студентів різних факультетів університету, які слухають курс історії України, пишуть реферати, курсові і дипломні роботи на таку актуальну нині тему, досліджують історію двох братніх народів від часу великого воз'єднання до сьогоднішнього дня.

С. КОМАР.
наш кор.

ДОКТОРСЬКА ВИСОТА

— Марко Пилиповичу, які почуття переживаєте Ви сьогодні, після успішного захисту докторської дисертації?

— Перш за все почуття задоволення, що той складний шлях вирішення проблем у якісь мірі завершено. Звичайно, це ще не повне вирішення проблеми. Скоріше, знайдено шлях до її вирішення. Оте почуття задоволення пов'язане з тією величезною допомогою і підтримкою, яку я відчував від колективу факультету і університету в цілому, з почуттям великої вдячності всім, хто допомагав мені і порадою, і добром словом...

— Мабуть, сьогодні згадується весь шлях, пройдений від першої, студентської, наукової роботи до докторської дисертації? Яким він був?

— Я належу до того покоління, студентські роки якого припали на повоєнний час. Я, скажімо, прийшов до університету прямо з фронту. Чотири роки ходив у військовому відділі, і лише на п'ятом курсі одягнув цивільний костюм — час був таїй, коли важко було матеріально: і не дивлячись на ті скрутності, чотири роки я вчився, працюючи на заводі, і одночасно займався науковою роботою. До речі, захопився саме тією наукою, якій я віддані і досі — загальнюючою теорією держави і права. А потім і кандидатська, і докторська дисертації писалися в руслі саме цього розділу юридичної науки. Доводилося багато працювати, і праця ця приносila велику насолоду.

— Що б Ви порадили молодим людям, що тільки починають займатися науковою?

— Перш за все я б порекомендував усім початкуючим науковцям якнайширше використовувати можливості, що їм дає університет. Далі. Специфіка сучасної наукової роботи, мені здається, полягає перш за все в складності оволодіння величезним обсягом інформації. І тому хочеться порадити студентам найскрупульозніше ставитися до того, що зроблено нашими попередниками в галузі науки, якою ми займаємося. По-третє, хочеться порадити молодим людям прагнути до

доцент Кафедри теорії держави і права М. П. Орзіха успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук. Наш кореспондент зустрівся з ним і попросив відповісти на кілька запитань.

творчості. Ця творчість може виявлятися і у вирішенні конкретних проблем науки, і в пошуках нових методів дослідження, нових способів отримання інформації, нових можливостей впровадження наукових результатів в практиці.

Кожен молодий дослідник має стати не наслідувачем, а продовжувачем тих наукових ідей, які з'явились в науці до нас.

— Повернемося до Вашої дисертації. Про що вона? Який практичний результат дослідження?

— Дисертація присвячена проблемам особи в соціалістичному правознавстві. Лейтмотивом всієї роботи є доказ соціогуманітарного змісту соціалістичного правознавства. Коли говорять коротко, то головна ідея роботи така: особа має бути вихідним началом для юридичної науки в цілому, вона повинна включатися в її кінцеві результати. Що ж стосується конкретного змісту, то він пов'язаний з формуванням в загальнотеоретичному правознавстві нового самостійного розділу: теорія правового впливу на особу. В плані те-

оретичному, мабуть, найбільш плідним є висновки про особистості цінності права, про граничні можливості потенціалу впливу права на особу, сферу правового регулювання, визначення категоріальної системи правознавства і місця категорії правового впливу на особу.

Спеціально в роботі вирішено питання про механізм і процесуальний бок впливу на особу. Тут на відміну від традиційних уявлень юридичної науки використовуються методи соціологічної, психологічної науки, теорії інформації і комунікації. Це дало можливість зафіксувати основні елементи механізму правового впливу, дослідити процес впливу права на особу.

Що ж стосується практичного боку, то тут слід сказати, що робота написана на загальнотеоретичному юридичному рівні. Тому практичні виходи роботи мають свою специфіку: перш за все в плані методологічного обґрунтування практики правового регулювання діяльності особи, пошуки нових теоретичних і логічних доказів вирішення практичних питань. В роботі сформульовано і ряд практичних пропозицій щодо вдосконалення радянського законодавства і правового викорання.

— Нині у Вас, певне, той період, коли можна дещо перепочити і накреслити подальші плани. В чому ці плани полягають?

— Кажу, що будь-яке вирішення проблеми містить в собі нову проблему. Ось так і в мене. Завершуючи докторську дисертацію, я вийшов на нові цікаві проблеми, які мене зараз і займають. Нещодавно виступив на всесоюзній науковій конференції в АН СРСР з цих питань. Ось у дальній розробці нових проблем і полягають мої плани.

Від імені читачів я привітав М. П. Орзіха з захистом докторської дисертації і побажав йому дальших творчих успіхів.

В. ГОМІН.

В ЛАБОРАТОРІЯХ УЧЕНИХ Народження ОКМАЛу

Того лютневого дня 1978 року в лабораторії фотоелектронної техніки Одеського університету панувало незвичайне пожвавлення: новий напівпровідник потрібних властивостей отримано! Три роки напружені праці молодих вчених-фізики увінчалися великим успіхом світового значення.

Звітка про те, що під керівництвом професора В. О. Преснова і кандидата фізико-математичних наук Ю. М. Ротнера в лабораторії отримано новий напівпровідниковий матеріал, подібного якому немає в світі, швидко облетіла університет, поширилася в наукові установи країни.

Вчора я побував в лабораторії. Її завідуючий кандидат технічних наук О. П. Канчуковський познайомив мене з нею. Величезне приміщення. Бражас кількість електронного начиння кімнат. Усі співробітники — в білих халатах. Тихо, спокійно працює кожен. І лише прилади виспівують свою монотонну пісню-гудіння. Завідуючий відділом нових напівпровідникових приладів лабораторії Юрій Михайлович Ротнер розповідає:

— Все почалося в 1975 році. Наш молодіжний науковий колектив захопився ідеєю створення нового напівпровідникового матеріалу на основі наших же теоретичних передбачень і розробок. Важливість створення нового напівпровідника, прорізаного практичними потребами народного господарства. Бериліса кераміка, яка використовується нині, надзвичайно шкідлива речовина, до того ж її природні запаси в країні обмежені.

Довгий час ми не могли отримати потрібного результату. Власне, матеріал виходив майже потрібного гатунку, але йому не вистачало потрібної електропровідності і діелектричних властивостей. Проте ми разом з кандидатом технічних наук О. В. Сурановим, старшим науковим співробітником Т. М. Нестеренко, І. Е. Білинкою, Т. Я. Дехтар, Ю. В. Вороною, Г. С. Кириченко та В. І. Коругановою продовжували роботу. І в лютому 1978 року матеріал з високою теплопровідністю і високими електричними власти-

востями ми отримали за допомогою установки в умовах надвисокого тиску і високої температури.

Так було пройдено перший етап. На другому етапі — етапі доведення лабораторної технології для дослідного виробництва — до роботи наших одеських вчених приєдналися київські колеги з інституту надтвердих матеріалів АН УРСР. А нині в московських науково-дослідних інститутах виготовляються прилади, які вже проходять випробування.

Так співдружність вчених Одеси, Києва та Москви дала плідний результат: створено новий напівпровідниковий матеріал, роботи по впровадженню якого у виробництво ведуться уже сьогодні. І називу новий матеріал отримав незвичайну — ОКМАЛ, що включає в себе перші літери назв міст Одеса — Київ — Москва... Ця назва символізує дружбу вчених двох братніх республік.

Саме тоді, коли я вже записав весь необхідний для цих заміток матеріал, в кабінеті професора В. О. Преснова закінчилася нарада. Разом з Ю. М. Ротнером підходимо до її учасників. Виявляється, що це група вчених того самого Московського науково-дослідного інституту, в якому виготовляються прилади з новим напівпровідником одеського «пояхідження». Ось що вони розповіли.

Кандидат технічних наук К. Г. Ноздріна, лауреат Ленінської премії:

— Мета візиту нашої делегації полягає в ознайомленні з роботою лабораторії Одеського університету і обговоренні плану дальших спільніх наукових робіт. Результати нашої наукової співдружності надзвичайно плідні. Гадаю, що новий етап принесе нові успіхи.

Професор О. С. Тагер, лауреат Ленінської премії:

— Наукові контакти з вченими ОДУ у нас тривають уже 2 роки. На основі договору одеські вчені винайшли новий напівпровідник, якому ми тепер тору

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЗАЇК

Г. Ф. Квітка-Основ'яненка був засновником української прози, автором багатьох романів, повістей, оповідань, нарисів російською мовою.

Перш ніж приступити до написання українських творів, письменник більше п'ятнадцяти років виступав як російський письменник. Він засвоїв досягнення російської літератури, ввійшов у курс основних її проблем.

Вперше українські твори Квітки-Основ'яненка вийшли під назвою «Малороссийские повести, рассказываемые Грицком Основьяненком». В таких українських творах, як «Маруся», «Щира любов», «Сердешна Оксана», «Козир-дівка» та інші, зображені демократичного героя — представника селянства, який виступає як носій позитивних моральних начал. Письменник ввів також і демократичного оповідача, який уміє бути народним оповідачем. Це ніби третя особа, що стоїть між читачем і письменником, яка увібрала всю мудрість і дотепність свого народу, заговорила його рідною мовою.

Сатирично-гумористичні твори Квітки теж мають народну основу. У змалюванні дійсності письменник широко використовує усну народну творчість — казки, приказки, повір'я, перекази та прислів'я. Гумористичні твори є художнім переказом і літературною обробкою народних прислів'їв та анекdotів. У своїх творах автор висловлює народні погляди на користю та відсутність користі. У них талановито відображені побут українського народа.

д. Це такі твори, як «Салдацький патрет», «Мертвіцький величень», «Конотопська відьма» та багато інших. Слід, звичайно, відзначити, що сучасно-політичні погляди Квітки-Основ'яненка сформувалися у складних умовах соціально-політичного і культурного життя. Тому у світогляді письменника поєднувалися прогресивні і реакційні елементи. З одного боку, він прибічник феодально-кріпосницького ладу, палкій захисник релігії, а з другого боку, гуманіст, що не мириється з сваволею кріпосників і виступає на захист трудового селянства. Викриваючи хабарництво й сваволю чиновників, письменник висміює паразитичне життя поміщиків, їх моральну звірдність. В цьому плані являє собою інтерес роман-хроніка «Пан Халіявський», в якому автор з позиції критичного реалізму поглиблює сатирику на дворянство.

З сучасників письменника найбільш правильна оцінка його творчості належить Бєлінському, який влучно визначив її сильні і слабкі сторони. Сказали своє слово про Квітку-Основ'яненка М. Чернишевський, Т. Шевченко, І. Франко та інші.

Усе своє життя Квітка провів у Харкові та його околиці Основі (29 листопада 1778 року він тут народився). Про багатогранну громадську і літературну діяльність Квітка багато сказано його сучасниками — харків'янами. Зокрема він був одним із засновників і першим директором Харківського театру. За його допомогою М. Щепкін, тоді ще моло-

дий актор, поставив уперше в Харкові п'єсу І. П. Котляревського «Наталка Полтавка». Інтерес до театру зберіг Квітка до кінця свого життя. З під його пера з'явилося ряд статей про Харківський театр та його історію.

Письменник написав дванадцять п'єс українською та російською мовами. Українською мовою написано дві п'єси: «Сватання на Гончарівці» та «Щира любов». В них ви знаєте багато спостережень над реальними типами, які хвилюють правою почуттів та людських взаємінь — це і зумовило тривале сценічне життя цих п'єс. У п'єсах російською мовою виявився глибокий погляд Квітка на життя. Йому добре було відоме середовище дворян та чиновників. Черствість, туспість, пихатість дворянства та урядовців, їхнє зловживання владою настільки вражали Квітку, що осміянню цих порохів він присвятив ряд комедій — «Приезжий из столицы», «Дворянские выборы», «Шельменко — волостной писарь», «Шельменко-денщик» та інші. Найбільш репертуарна російська комедія Квітки-Основ'яненка «Шельменко-денщик». Вона знаменує значний крок у розвитку реалізму, сатири і драматичного таланту її автора. Особливість її ще в тому, що центральний персонаж розмовляє українською мовою. Шельменко — тип веселого, енергійного й кмітливого солдата, дотепність і винахідливість якого в осміянні панства викликають співчуття, а то й захоплення. Приваблює в цьо-

му образі енергія, живий розум, тонка спостережливість, гумор. Власне, в характері цього героя відгадується багато рис народу, його веселої життєрадісної вдачі. П'єса не раз екранизувалася.

Таким чином, в творчості Квітки-Основ'яненка відбито важливі соціальні, побутові та моральні прикмети доби. Його творчість посідає значне місце в процесі становлення нової української літератури. Квітка перший на Україні написав ряд прозових творів, в яких показав поетичну красу української народної мови. Він показав життя і побут різних соціальних верств суспільства, створив позитивні образи трудівників з їх високою людяністю, благородством, працьовитістю й моральною зверхністю над панством. От чому інтерес до особи письменника і його творів аж ніяк не послаблюється. Твори його вивчають у школі, вони видаються великим тиражем. Масово відзначаються ювілеї письменника. 27—28 листопада цього року в Харківському університеті відбулася республіканська наукова конференція, присвячена ювілярові, в якій взяли участь багато вчених України та інших радянських республік. І все це пояснюється тим, що кращими своїми рисами твори Квітки-Основ'яненка були пов'язані з народом, вони злагатили скарбницю української і братньої російської літератури.

**М. ДОБРОГОРСЬКИЙ,
кандидат філологічних
наук.**

ських газет з'явився ряд статей про виконання М. Кропивницьким цієї ролі, розгорілась ціла дискусія, в якій взяли участь і автор.

Готовуючись відзначити в Одесі 25-річчя своєї діяльності на професійній сцені, М. Кропивницький збиралася включити до концерту одну дію «Сватання на Гончарівці».

Багато шаржу було в традиційному виконанні акторами ролі Шельменка в п'єсі Г. Квітки-Основ'яненка «Шельменко-денщик». Комедія положена під режисурою М. Кропивницького стає комедією характерів. Граючи Шельменка, актор прагнув показати в своєму герой тяжку солдацьку долю, біль припинення людської гідності. Щоб виграти поєдинок зі своїм господарем, герою Кропивницького доводиться всіляко вивергатися, хитрити. Кожна його дія мала своє психологічне пояснення. У актора була чітко накреслена логіка образу. У виконанні Кропивницького торжувала здорована народна мораль, оптимізм, солдатська кмітливість, народна перевага над хазяями.

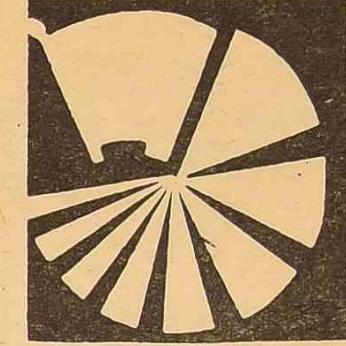
З часом М. Кропивницький стає виконавцем ролі поміщиці Шпака в цій п'єсі Г. Квітки-Основ'яненка. Найтінність, що переходить в обмеженість, самозахисність і життєву неспроможність цього героя Квітки домінують в палітрі художника.

Так М. Л. Кропивницький по-своєму прочитав твори Г. Квітки-Основ'яненка і продовжив їх як драматург в умовах пореформеної дійсності, а як актор і режисер дав нове сценічне втілення окремим персонажам, що визначило тим самим нове тлумачення при звертанні до них наступних виконавців.

**П. МАРКУШЕВСЬКИЙ,
доцент кафедри
української літератури.**

В. Г. Бєлінського на книгу «Пан Халіявський», а також — найзначніші сучасні дослідження: І. Ільєнка, О. Гончара, книжку П. М. Попова «Невідомі листи Г. Ф. Квітки-Основ'яненка» та інші.

Є. САВЕЛЬЄВА.

Відповідальна кампанія

1 листопада всі комсомольські організації країни, в тому числі і комсомольська організація нашого університету, розпочали щорічну звірку складу членів ВЛКСМ. Це важливий організаційно-політичний захід комсомолу, який направлений на поліпшення активності членів ВЛКСМ, зміцнення комсомольської дисципліни, наведення порядку в обліку членів спілки. Від того, наскільки успішно і оперативно пройде звірка складу членів ВЛКСМ у комсомольських організаціях нашого університету, залежить якість подальшої роботи комсомольських бюро. Нещодавно в університеті завершилася кампанія звітів і виборів, внаслідок якої змінилось кілька секретарів комсомольських бюро факультетів, та й секретарі бюро перших курсів теж вперше зіткнулись з проведенням звірки. Комсомольським бюро і комітетам комсомолу факультетів, курсів, груп необхідно з великою відповідальністю постаратися до цього важливого заходу.

Аналіз показує, що наболілим місцем звірки в комсомольських організаціях ОДУ нинішнього року стали так звані «мертві душі» — ті, хто вибув з університету без зняття з обліку в комітеті комсомолу. Тільки на IV курсі мехмату (класики) таких було 15 осіб, тоді як у 1977 році на весь університет було менше. Про що це говорить? В першу чергу про недостатню роботу комсомольського бюро курсу. Вже нині, по ходу звірки, треба провести розяснівальну роботу, що згідно Статуту, кожен комсомолець в 15-денної строк має стати на комсомольський облік на місці нової роботи чи навчання, мешкання. На жаль, практика показує, що ще не всі комсомольці знайомі з цією вимогою, не всі накази про виключення або переведення з відділення на відділення університету потрапляють до комітету комсомолу. А коли б секретар комсомольської організації своєчасно інформував комсомольське бюро факультету, комітет комсомолу, то проблема ця просто зникла б. Комсомольським бюро і комітетам комсомолу факультетів необхідно серйозно подумати над вирішенням цієї проблеми. Особливо це стосується таких факультетів, як мехмат (секретар О. Жмуріна), філфак (О. Жмуріна).

Звичайно, є у нас комсомольські організації, де справи йдуть добре. Комсомольським бюро хімічного факультету, наприклад, оперативно і якісно проведена звірка суворо за графіком комітету комсомолу. В ньому чимала заслуга секретаря бюро Т. Барон. Комітет комсомолу, очевидно, узагальнить досвід хіміків.

Комсомольським бюро факультетів необхідно все зробити так, щоб до 15 грудня завершити звірку у всіх організаціях і ліквідувати всі недоліки, які будуть виявлені у її ході.

Н. БУЛАС,
зав. сектором обліку
комітету комсомолу.

стор. 3

Виставка в бібліотеці

знаменних і пам'ятних дат підготувала виставку, присвячену життю і творчості письменника. Експоновано окремі видання творів письменника і

до двохсотріччя з дня народження видатного українського письменника Г. Ф. Квітки-Основ'яненка наукова бібліотека ОДУ в серії «Календар „За наукові кадри“»

В єдності—наша сила

Яким буде ХХІ століття, з чим приде в Завтра сьогоднішня молода людина? Це питання хвилює нині всіх і особливо тих, кому належить будувати нове життя. Від них багато в чому залежить, якими шляхами піде людство. Для будівництва світлого майбутнього сьогоднішнім двадцятилітнім будуть потрібні не лише знання, але й твердість переконань, громадянська зрілість, віданість ідеалам миру і добра.

Майбутнє належить молоді, вона завжди вносила в життя ідеї прогресу, підтримує все нове і передове. Вона одностайна в своєму прагненні до свободи, демократії і щастя на землі — в нашому единому домі.

Прекрасно сказав про завдання сьогоднішніх жителів планети Л. І. Брежнєв на XVIII з'їзді комсомолу: «Зберегти нашу землю, передати її молодому поколінню у всьому її багатстві і красі, не знічено полу-м'ям ядерної пожежі — ось

ла!» — під таким девізом пройшов в університеті інтернаціональний вечір, організований деканатом і кафедрою російської мови для іноземних студентів, інтеррадою університету і комітетом комсомолу. Його відкрив декан по роботі з іноземними студентами доцент В. І. Світличний.

Про відповіальність студентства, молоді всіх країн, про інтернаціональну дружбу, про велику роль, яку відіграє перша країна соціалізму в боротьбі за мир і щастя всіх народів землі, говорили студенти і аспіранти — представники різних країн: Хавіер Баріель Креа (Куба), Мулькей Джан (Афганістан), Готов Алтан (МНР), Рашид Мізі (Алжир), Пранеш Кумар Саха (Бангладеш), Амір Юнан (Ірак), Гіта Чоудхурі (Індія), Гabor Дудаш (УНР), Олена Сазонова (СРСР).

У святково прикрашенному залі лінчуть урочисті слова привітання юних піонерів.

Ці утворення народної Монголії, відбулися в університеті. Вони були організовані земляцтвом МНР, деканатом по роботі з іноземними сту-

дентами й кафедрами суспільних наук.

Присутніх вітав заступник декана по роботі з іноземцями О. П. Федчук. З великим інтересом було вислухано

А. КУЗЬМИН,
викладач кафедри
російської мови
для іноземних студентів.

виступ доцента кафедри філософії І. Г. Батюка, який працював в університеті Улан-Батора. Від кафедри російської мови для інозем-

і створюють обличчя ансамблю. Сюди, звичайно, слід додати талант кожного з учасників ансамблю.

До Одеси колектив приїздить утрете. Перший раз — дев'ять років тому, ще мало-відомим ансамблем.

Тоді, —продовжує розповідь В. Мулявін, — одеський глядач схвално прийняв нашу програму, і якраз тоді це дуже багато значило для нас. З'явилася віра у свою можливість, певненість.

«Пісняри» вважають одеську публіку однією з найпідготовленіших, вимогливо і виагливо. В. Мулявін сказав нам, що вважає виступи в нашемі місті своєрідним екзаменом для колективу. Якщо реакція зали буде позитивною, значить роботу можна вважати успішною.

У порівнянні з попередніми гастролями нинішні містять в собі нову програму — репертуар докорінно змінився. Створено новий великий твір — оперу «Гусляр» за поемою Янки Купали на музиці І. Лученка в музичній обробці В. Мулявіна, яка звучить у першому відділенні концерту. В другому відділенні лунали пісні народні і сучасні. Обидва відділення зали приймав однаково захоплено. Про це свідчили бурхливі оплески і численні букети квітів, якими глядачі нагороджували улюбленій ансамблі.

Г. ПОЛОНСЬКА.
На знімках: художній керівник ансамблю В. Мулявін; «Пісняри» на сцені одеського Палацу спорту.

Фото Б. Кузьмінського.

Звіт є інтерради

Протягом учбового року вони регулярно зустрічалися, обговорювали проблеми навчання, інтернаціональної роботи і відпочинку студентів різних країн, брали участь в наукових конференціях, мітингах солідарності, вечорах, організовували зустрічі на підприємствах, палацах, піонерів, школах Одеси. Великою подією, що отримала позитивні відгуки в університеті і місті, став «Вогник», присвячений 60-річниці Жовтня, проведений на НВО «Кисенімаш». Сподобались вечори і зустрічі студентів різних країн в Одеському медучилищі № 2, в Палаці піонерів Ленінського району, виступи в телепрограмах «Салют, Фестиваль!» та «Факел».

Успішно виступив університет в «Студентській весні», де завоював 6 дипломів.

Багато добрих справ на рахунку інтерради за минулій навчальний рік. Та в звітній доповіді, з якою виступила Ярослава Внукова, було й багато критичних зауважень. Вона, а також студенти що виступили на звітних зборах, відзначили недостатню активність, слабку роботу деяких секторів і окремих членів інтерради, відсутність точності і організованості в заходах. Хоча план заходів виконано і навіть перевиконано, інтеррада ще не стала в університеті до-

сить авторитетною інтернаціональною організацією, багато заходів організовувалися силами одних і тих же людей.

Усі виступаючі закликали новий склад інтерради активізувати діяльність секторів, залучити більший актив радянських та іноземних студентів до роботи. Особливо підкреслювалася необхідність зміцнення зв'язку інтерради з комітетом комсомолу університету, бо в минулому навчальному році зв'язок був надто слабким.

Обрано новий склад інтерради. До нього увійшли: Мігель Торрес (Куба), Омело Онгаті (Кенія), Валерій Нездійшишак (СРСР), Готов Алтан (МНР), Марія Кондратьєва (СРСР). Намуду Конде (Гвінея), Альфредо Родрігес (Куба), Валерія Пополло (СРСР), Кондіа Діало (Гвінея), Раві Бхушан (Індія), Юрік Ватуля (СРСР), Борислав Пелкінов (НРБ), Дудаш Габор (УНР), Хуан Міранда (Куба), Бросколтін Вегден (МНР), Елеонора Агенізде (СРСР), Мулькей Джан (Афганістан), Олена Антонюк (СРСР), Ярослава Внукова (ЧССР), Буду Мохамед Фейса (Маврикій), Наталія Федосєєва (СРСР), Галина Прісовська (СРСР).

Головою інтерради обрано студента хімфаку Мулькей Джана (Афганістан).

ців студентів з Монголії привітали викладач Т. В. Ільницька.

Монгольським студентам були вручені пам'ятні сувеніри.

СЛУЖБА ДАІ ВАЖЛИВА СПРАВА

В нашому місті здійснюються цілій комплекс заходів по поліпшенню організації дорожнього руху, проте найкраща його організація не зможе гарантувати безпеку пішоходів й водію в нетверезому стані. А тому боротьба з дорожніми пригодами, здійсненими з вини нетверезих людей, є важливою державною справою.

Нещодавно в нашемі місті проводилася операція «Бахус». Її проводили органи державтоінспекції. Активну участь в цій роботі взяли й автодружинники Одеского державного університету П. Вінгржановський, Ю. Розін, В. Коваль. Вони регулярно проводили бесіди з водіями-любителями і студентами про правила безпеки дорожнього руху і тяжкі наслідки пригод на дорогах з пішоходами і водіями в нетверезому стані.

Участь автодружинників ОДУ у важливих заходах, що проводяться ДАІ, має велике значення і заслуговує схвалюючої оцінки.

А. ПІДШИВАЙЛО,
начальник відділення ДАІ
Центрального району,
капітан міліції.

В. о. редактора В. БЕХТЕР.

шому місті. Пісні, вперше виконані «Піснярами», стали надзвичайно популярними, а до ансамблю прийшли визнання і популярність.

В чому ж секрет успіху колективу? На це запитання відповів керівник ансамблю заслужений артист Білоруської РСР композитор В. Мулявін:

— Мабуть, відповісти на запитання, чому ми подоба-

ємося слухачам, мас перш за все слухач. А взагалі ніякої таємниці тут немає. Успіх ансамблю — в його оригінальноті, несхожості на інші колективи.

Однак однієї оригінальності було мало, якби ця оригінальність не містила в собі глибокого змісту. Національний колорит мистецтва «Піснярів», фольклорні витоки його пісень у поєднанні з сучасними засобами вираження

В нашемі місті з великим успіхом пройшли чергові гастролі білоруського вокально-інструментального ансамблю «Пісняри». Мабуть, немає необхідності представляти цей колектив — він досить відомий не лише у нас в країні, але й за її межами. З 1969 року — з часу свого народження — ансамбль здобув численних прихильників, в тому числі і в на-

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкома и комитета комсомола Одесского государственного университета им. И. И. Мечникова. (На украинском языке).

ЛІШІТЬ НАМ:

27000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За научные кадры».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, кім. № 9.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).